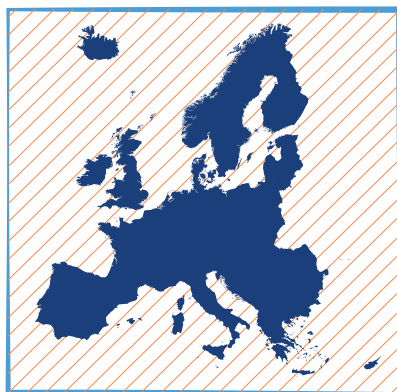

EVROPSKI STRUKTURNI IN INVESTICIJSKI SKLADI: ustvarjanje sprememb, vsak dan STANJE IZVAJANJA V LETU 2019

EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE PROGRAMI INTERREG IN MAKROREGIONALNE STRATEGIJE

1. EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE – NAPREDEK PROGRAMOV INTERREG Z VIDIKA FINANCIRANJA IN ZADEVNI PROJEKTI.

Evropsko teritorialno sodelovanje (Interreg) je eden od temeljev kohezijske politike EU. Njegov cilj je združiti države in regije iz različnih držav, da sodelujejo pri reševanju skupnih težav.

Znan je pod imenom programi Interreg, skupni ukrepi pa se izvajajo na različnih ravneh:

- ▶ **53 čezmejnih programov**, katerih cilj je izboljšanje življenj državljanov, ki živijo ob notranjih mejah EU;
- ▶ **15 programov nadnacionalnega sodelovanja se** strateško izvaja na nacionalnih teritorijih, ki imajo podobne značilnosti in ki se soočajo s podobnimi težavami, ki jih lahko rešujejo zgolj skupaj;
- ▶ **4 programi medregionalnega sodelovanja se** osredotočajo na medsektorska vprašanja, kot so krepitev zmogljivosti, zbiranje podatkov ali sodelovanje med mestnimi območji v Evropi;

Tudi **države nečlanice EU** imajo koristi od:

- ▶ **10 programov sodelovanja z državami pristopnicami, zlasti v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) čezmejnih programov Interreg** (večino se jih izvaja na obmejnih območjih balkanskih držav in držav članic),
- ▶ **15 programov sodelovanja s sosedskimi državami na vzhodu in jugu**, zlasti v okviru **evropskega instrumenta sosedstva čezmejnih programov Interreg**.

Na splošno so programi Interreg v letu 2019 znatno napredovali. Proračun za programe je v veliki meri že dodeljen izbranim projektom, kar predstavlja 88 % vseh dodeljenih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za programe Interreg v obdobju 2014–2020.

Večina teh programov prispeva k izvajanju prednostnih nalog Evropske komisije. Velik delež naložb je namenjen **okolju** (varovanje biotske raznovrstnosti, ukrepi za preprečevanje poplav in požarov) ter **raziskavam in inovacijam** (sodeluje več kot **4 500 podjetij** in približno **2 300 raziskovalnih ustanov**).

2. SODELOVANJE JE V SREDIŠČU EVROPSKEGA DUHA: POLEG NALOŽB ZA REŠEVANJE SKUPNIH TEŽAV VLAGAMO V SOLIDARNOST IN DIALOG

- Strategije EU za regijo Baltskega morja (EUSBSR), za Podonavje (EUSDR), za jadransko-jonsko regijo (EUSAIR) ter za alpsko regijo (EUSALP) so štiri makroregionalne strategije oz. platforme za politično sodelovanje, ki so do sedaj pomagale doseči pomembne napredke;
- Zagotavljajo priložnost za vodenje v več sektorjih, več državah in na več ravneh in tako **prispevajo k spreminjanju miselnosti** (npr. EUSALP: konferenca o zeleni infrastrukturi; vrh o gozdovih „Protection.Forest.Climate“ (varstvo.gozdovi.podnebje); konferenca o mobilnosti v Alpah);
- Z ukrepi sodelovanja **krepijo razvoj v Evropi** na področju treh tematskih prednostnih nalog, ki so jim skupne, kot so okolje in podnebne spremembe, raziskave/inovacije in gospodarski razvoj ter povezljivost.
- **Izkoristijo lahko več možnosti financiranja**, kot so programi Interreg, vsi skladi kohezijske politike, skladi Evropske investicijske banke in tudi zasebne naložbe.

3. POLEG FINANCIRANJA PODPIRAMO POLITIKE ZA ZMANJŠEVANJE PRAVNIH IN UPRAVNIH OVIR V ČEZMEJNIH REGIJAH

Pomanjkanje usklajevanja na evropski ravni pogosto otežuje doseganje popolnoma odprtih meja. To lahko obmejnimi državljanom, ki predstavljajo tretjino prebivalstva EU, povzroča resne težave. Če bi odpravili samo 20 % zakonodajnih, upravnih in institucionalnih ovir, bi to lahko vodilo do 2-odstotne rasti regijskega BDP v obmejnih regijah.

Evropska komisija (GD Regio) gosti platformo za spodbujanje obmejnih regij EU, ki je del 10 ukrepov, ki jih je predlagala Komisija v sporočilu „Spodbujanje rasti in kohezije v obmejnih regijah EU“. Cilj platforme je izpostaviti načine za zmanjševanje zapletenosti, dolžine in stroške čezmejnega sodelovanja ter spodbujanje združevanja storitev ob notranjih mejah EU. Platforma je namenjena obmejnimi deležnikom, vključno z upravnimi organi in skupnimi sekretariati programov Interreg, vendar ni omejena samo na njih. To je prostor za razprave o obmejnih vprašanjih ter izmenjavo dobrih praks in rešitev za obmejne ovire. Na platformi je možno objaviti razprave in teme pod različnimi sklopi, ki so izpostavljeni v sporočilu.

GD REGIO je organiziral zelo uspešne seminarje o težavah, ki vplivajo na vsakodnevno življenje državljanov. Ti vključujejo dobro obiskane namenske konference, v katerih so sodelovali bistveni deležniki in nosilci odločitev o temah, kot je zdravje (december 2018), ter nedavna konferenca (november 2019) o manjkajočih povezavah pri čezmejnem prometu.

GD REGIO se trudi tudi pospešiti konkretno podporo pri odstranjevanju ovir v okviru projekta b-solutions. Cilj projekta, ki ga upravlja Združenje evropskih obmejnih regij (AEBR) pod vodstvom GD REGIO, je reševanje pravnih in upravnih ovir/težav na območju notranjih meja EU.

Vprašanja se nanašajo na izboljšave, na primer, na področju obsega dvojnega izobraževanja v nekaterih čezmejnih regijah, ustvarjanja brežhibnih skupnih zdravstvenih in požarnih odzivnikov za nujne primere, prepoznavanja kvalifikacij za izredno iskane poklice ter reševanja upravnih težav, ki preprečujejo pretok kvalificiranih delavcev. To so samo nekatera vprašanja, ki so pritegnila našo pozornost. Do danes je prejelo sredstva 43 pilotnih projektov iz različnih kategorij, v prvi četrtini leta 2020 pa bo organizirana konferenca na temo deljenja izkušenj v sklopu projekta b-solutions.

Interreg in makroregionalne strategije posvečajo pozornost vključenosti mladih in civilnih družb v skladu z novimi političnimi prednostnimi nalogami Komisije:

► Štiri makroregionalne strategije vključujejo mlade državljane, ki sodelujejo pri političnih razpravah. Mladi iz regije Baltskega morja so sodelovali v mladinskem taboru ob Baltskem morju na temo regionalne identitete, mladi s področja Alp pa so se udeležili natečaja „Prijava svoj projekt“, v sklopu katerega je Komisija nagradila najboljše projekte. V jadransko-jonski regiji je 600 ljudi, vključno z mladimi, sodelovalo pri projektu NARIŠIMO OBALO za načrtovanje prihodnosti obalnih cest. V Podonavju so letos znova potekali 6. dnevi udeležbe, kjer so mladi dobili priložnost za udeležbo pri razpravah o izobraževanju in zaposlovanju na tem območju.

► Cilj projekta Interreg Volunteer Youth (IVY), ki ga od leta 2017 po zaslugi in s podporo GD REGIO upravlja Združenje evropskih obmejnih regij, je vključevanje mladih prostovoljcev s finančno podporo pri dejavnostih Interreg tako na ravni programa (tj. upravni organi) kot projekta (tj. projektni upravičenci). Od začetka projekta IVY je opravljalo naloge skoraj 400 prostovoljcev, približno 180 pa jih je začelo z nabiranjem izkušenj na različnih področjih Interreg leta 2019.

► Od leta 2019 prostovoljci IVY organizirajo tudi dejavnosti za vključevanje državljanov (CEA), v sklopu katerih prostovoljci povabijo civilno družbo in državljane k razpravi na temo, kaj sta EU in zlasti Interreg že naredila za njihovo regijo in kaj bi v prihodnje še morala storiti. Opolnomočenje mladih, ki organizirajo te dogodke z možnostjo razvoja pravega pristopa „od spodaj navzgor“, je eden od načinov spodbujanja splošnega vključevanja državljanov po Evropi.

PRIMERI PROJEKTOV

(1) Okolje → Interreg MED:

Projekt „Mobilnost skoraj brez CO2 v sredozemskih turističnih destinacijah – MOBILITAS“ namerava zmanjšati negativen vpliv turističnih tokov na okolje in promet v obmorskih letoviščih. KAKO NAMERAVAMO ZMANJŠATI VPLIV PROMETA NA OKOLJE? Z oblikovanjem scenarijev mobilnosti, dokumentacije o trajnostni mobilnosti v turizmu, uporabo orodij IT, uvajanjem električnih rešitev in sistema mobilnosti s souporabo ter izdajo priročnika o trajnostni mobilnosti v turizmu.

► Celotni proračun projekta znaša 2,5 milijona EUR, sofinancira ga ESRR v višini 2,1 milijona EUR, v projektu sodeluje 10 partnerjev.

<https://mobilitas.interreg-med.eu/>

(2) Okolje: Interreg VA – Čezmejno usklajeno slovensko-hrvaško zmanjševanje poplavne ogroženosti – FRISCO (Čezmejno usklajeno zmanjševanje poplavne ogroženosti)

To je pomemben projekt za zmanjševanje poplavne ogroženosti ob slovensko-hrvaški meji, ki jo prečkajo številne reke (med njimi Mura in Drava) in povzročajo obsežne poplave. Zaradi podnebnih sprememb se pričakuje še več skrajnih razmer, zato je treba protipoplavno zaščito na čezmejnem območju okrepiti.

Projekt (iz štirih delov) sestavljajo številni ukrepi, vključno z nadgradnjo jezov, upravljanjem porečij in tudi prilagajanjem podnebnim spremembam (npr. izgradnja poplavne brežine za varovanje naselij ob vodotoku pred poplavami).

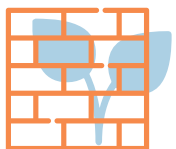
Projekt prispeva k programu INTERREG V-A Slovenija - Hrvaška v okviru posebnega cilja „Zmanjšanje poplavne ogroženosti na čezmejnih porečjih Drave in Kolpe/Kupe z uvajanjem ukrepa strukturnega upravljanja poplavne ogroženosti“. Čezmejno sodelovanje je ključnega pomena pri ukrepih za zmanjšanje poplavne ogroženosti čezmejnih rek, ki jih morajo usklajevati partnerji, da ne bi prišlo do enostranskega pristopa, ki bi lahko ogrožal nasprotno stran.

► Skupna naložba projekta znaša 11,5 milijona EUR, od tega je ESRR prispeval 9,7 milijona EUR.

<http://www.si-hr.eu/en2/projects/approved-projects-2>

(3) Inovacije: Interreg VA – Francija, Združeno kraljestvo, program Rokavski preliv, Manche – CobBauge,

Projekt CobBauge, prejemnik nagrade EuroStars leta 2019, je s pomočjo starodavnega načina gradnje razvil nov in inovativen zidni material iz zemlje in vlaken. Prilagodili so ga sodobnim metodam v gradbeništvu, ki omogoča povezovanje kulturnih niti s svežim sodobnim načrtovanjem stavb. Novi material se uporablja v kompozitnih stenah, ki ustrezajo trenutnim toplotnim predpisom in zagotavljajo energijsko učinkovite in visoko zmogljive domove, ki so udobni in bolj zdravi za življenje in ki ne ustvarjajo visokih stroškov.

► Prispevek ESRR znaša 2,8 milijona EUR.

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=cobbaugue

(4) Inovacije ☒ Interreg regija Baltskega morja BaltSe@nioR

V sklopu projekta razvijajo prototipe pametnega pohištva in nadgrajujejo trende oblikovanja za podjetja, ki se ukvarjajo z oblikovanjem doma. Projekt povečuje sposobnost podjetij za delovanje v nadnacionalnem okolju in povečuje njihove zmožnosti inovacij pri ustvarjanju pametnih izdelkov, prilagojenih potrebam starejših, s čimer podjetja postanejo bolj inovativna in konkurenčna. To je edinstvena priložnost za dvig udobja starejših in raven varnosti, obenem pa se okrepi zmožnost inovacije.

► Celotni proračun projekta znaša 2,39 milijona EUR, sofinancira ga ESRR v višini 1,72 milijona EUR, v projektu sodeluje 10 partnerjev.

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/baltsenior-30.html>

(5) Inovacije ☒ Interreg Severna Irska, Irska, Škotska – BREATH

BREATH (Border and Regions Airways Training Hub oz. mejno in regijsko vozlišče za usposabljanja na področju dihalnih poti) tvori edinstvena, svetovna in čezmejna skupina raziskovalcev, ki pomaga obravnavati vzroke, zdravljenje in preprečevanje kroničnih obstruktivnih pljučnih bolezni (KOPB). KOPB je neozdravljivo, počasi napredujoče stanje, ki povzroča težave pri dihanju in nepopravljivo okvaro pljuč. KOPB je na Irskem, Severnem Irskem in na Škotskem precej zastopana bolezen. Bolezni pogosto ne prepoznajo in odkrijejo, zato se ji reče tudi „nevidna bolezen“, kmalu pa bo postala tretji glavni vzrok smrti na svetu. Ključnega pomena pri projektu BREATH je usposobiti skupino približno 20 najboljših mladih znanstvenikov, ki bi v regiji pomagali v boju proti in ozaveščali o KOPB ter sodelovali s farmacevtskimi podjetji v regiji (nekatera so oddeljena podjetja z univerze).

► Skupni proračun projekta znaša 8,5 milijona EUR, sofinancira ga ESRR v višini 8,5 milijona EUR.

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/united-kingdom/enhancing-r-d-to-reduce-lung-disease-in-ireland-scotland-cross-border-region

(6) Inovacije – Interreg VA Francija, Nemčija, Belgija, Luksemburg (razširjena regija)

Nemška, belgijska, francoska in luksemburška vlada so pooblastile podjetje IZES gGmbH, da razvije uvodni tehnološki program za postavitve stacionarnih gorivnih celic. Uporaba visoko učinkovitih sistemov ogrevanja na gorivne celice za skupno proizvodnjo toplotne in električne energije znatno prispeva k doseganju ciljev teh vlad na področju energije in varstva podnebja ter pozitivno vpliva na njihovo gospodarstvo.

Vsaka od štirih energetske celice v razširjeni regiji je virtualna elektrarna, ki ustvarja ravnovesje med proizvodnjo in porabo električne energije z uporabo zmogljivosti celic za shranjevanje ali izmenjavo presežne energije z drugimi medsebojno povezanimi celicami (tudi kot čezmejni prenos) prek pametnih omrežij na ravni distribucijskega omrežja. Splošno ravnovesje upravlja digitalni spletni krmilnik v vsaki energetske celici, ki jo poganja trg z električno energijo. Cilj je povezati obsežne dele obnovljivih virov energije v energetske sisteme. Tudi ta projekt je prejel nagrado RegioStars leta 2019.

► **Prispevek ESRR znaša 0,9 milijona EUR.**

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=energy-cells-gr